

Jezuiëten

Colofon

Jezuiten is een uitgave van de regio *Europeen Low Countries* van de Sociëteit van Jezus.

Het verschijnt viermaal per jaar en is bedoeld voor familieleden, vrienden, weldoeners en geïnteresseerden.

Giften:

Het blad is in principe gratis. Giften zijn altijd welkom. Vermeldt a.u.b. uw postadres.

Voor Nederland:
Stichting St. Clauwbond,
Hevendaalseweg 290
6525 SM, Nijmegen
IBAN: NBSN1008 0000 828 228
BIC: INGBNL2A

Voor Vlaanderen
vzw Sint-Jan Berchmansseminarie
Koningsmelaan 141
1030 BRUSSEL
IBAN: BE02 4352 0547 1140
BIC: KREDBE88
Mededeling: tijdschrift *Jezuiten*

Redactie:

Karin Benoist, Guido Dierckx SJ,
Walter Fabri SJ, Eduard Kimman SJ,
Carola Lemont-Klepe en Jan Stuyt SJ.

Adres voor Nederland:
Carola Lemont-Klepe
p/a Hevendaalseweg 290
6525 SM, Nijmegen
info@ezuiten.org
tel: 024-3529152/3529154

Adres voor Vlaanderen:
Walter Fabri SJ
Koningsmelaan 141
1030 BRUSSEL
walterfabri@jesuits.net
tel: 02 20 50 158

Abonnementen/administratie:

Voor Nederland:
lexmond.ald@ezuiten.org
marc.vanmieuwenhov@jesuits.net
ISSN 0167-2967

Verantwoordelijk uitgever:

Jan Stuyt SJ
Pinxstraat 17
B-2000 Antwerpen
België

Op de voorpagina:
Huwelijk in de Universitaire
Parochie te Leuven

VOORWOORD

In een winternummer passen wensen bij Kerst en Nieuwjaar. Regionaal overste Johan Verschueren stuurt ze u toe.

Wie de generaal-overste Arturo Sosa over onderwijs aan het woord wil horen, komt in dit nummer aan zijn trekken.

U vindt een samenvatting van enkele passages uit zijn toespraak tijdens een congres over middelbare scholen in Rio de Janeiro.

De Spaanse jezuïet José Luis Ferrer neemt u mee naar Afrikaans Guinee waar hij een indringend beeld schetst van de huidige omstandigheden. Wat 'herderen in de Universitaire Parochie aan de KU Leuven' kan betekenen verneemt u van Jos Moons.

De verdediger van de mensenrechten in India, Constant Lievens, werd herdacht in Moorslede bij zijn 125 jaar overlijden.

Bert Daelemans en Walter Ceyssens legden hun laatste geloften af en u kunt kennismaking met Pascal Calu die zijn eerste geloften aflegde. In de rubriek Kunst schrijft Marc Lindelger

over een bijzonder portret van Alphonsus Rodrigues dat Anton Wierix III van hem maakte.

Wij staan stil bij onze medebroeders die zijn overleden en door de Korte Berichten bent u weer uitvoerig geïnformeerd over het wel en wee in onze huizen.

Dat de vrede van Kerstmis ook de uwe mag zijn, dat wenst de redactie u van harte toe.

We gaan met frisse moed het nieuwe jaar in.

INHOUDSOPGAVE

KERSTBOODSCHAP – Johan Verschueren SJ 3

INSPIRERENDE MENSEN – Arturo Sosa over het onderwijs – Jan Stuyt SJ 4

ACTUALITEITEN – Laatste geloften van Bert Daelemans – Wigger Molenaar SJ 7

– interview met Walter Ceyssens – Rick Timmermans 8

IN DE KUKER – Universitaire Parochie aan de KU Leuven – Jos Moons SJ 10

KORTE BERICHTEN 12

WERELDWIJD – Afrikaanse migratierelaties – José Luis Ferrer SJ 18

IN MEMORIAM – Frans Feyen SJ, Aloys Van Doren SJ en Jan Erkens SJ 20

KUNST – Portret van Alphonsus Rodrigues – Marc Lindelger SJ 21

JEZUÏET IN OPLEIDING – Kennismaking met Pascal Calu – Jan Stuyt SJ 23

IN DE VERREKUKER – Constant Lievens herdacht – Walter Fabri SJ 24

ACTIVITEITEN 26

Kerstboodschap

Overlaats betrapte ik me op een uitspraak "mijn leven is een schermje". Het werd op hilariteit onthaald door sommigen van mijn medebroeders.

Hilariteit, omdat ze het onmiddellijk herkenden. 's Morgens bidden-orde weg op de smartphone met oortjes; wat later de mails op het PC-scherm; agenda aanvullen, elektronisch natuurlijk.

Nieuwsflashes op scherm tussendoor; brieven schrijven en verzenden, ook al op scherm. Teinricket kopen? Of wordt het GPS met de auto, tanken en parkeermeter; overal schermpjes. Bij het hardlopen in de fitness? Lekker Netflix-filmje meepikken. En dit is niet eens alles.

En al ik doe niet mee met facebook, games en co, toch hebben de algoritmen me helemaal gedefinieerd, gekaderd en op flessen getrokken. Massaal flashen nieuwe aanbiedingen over mijn schermjes. Maar ze zijn van een treurige saaiheid. Het internet pretendeert perfect te weten wie ik ben en wat ik wil, en houdt er zich mordicus aan vast. Verbazingwekkend: het lijkt aan een onwaarschijnlijk gebrek aan creativiteit. Het lijkt wel of Nietzsche's Ewige Wiederkehr des Gleichen zich met het internet aan me voltrekken wil.

Is er ook nog iets echt, tastbaar en direct in mijn leven? Onbeschermd? Gelukkig wel. Er zijn de vele real time ontmoetingen met zoveel bekende of onbekende mensen die me verrassen met hun uitspraken en hun verhalen. Onverwachte

wendingen in allerlei dossiers die het leven boeiend houden. En ook zijn er de dagelijkse lezingen in de eucharistiekering, die niet worden gekozen volgens mijn persoonlijk algoritme profiel. Zij bezitten een kracht om de gewone digitale cadans te doorbreken. Steeds komen er nieuwe dingen tevoorschijn uit oude teksten. Bij het maken van een homilie, grijp ik wel eens naar de oude Griekse of Hebreeuwse grondtekst: Wat is dat heerlijk: tijd maken, oude boeken openen, vreemde letters voelen, peilen naar betekenissen, onvermoede dingen ontdekken. En dan inzien dat het met nu te maken heeft: met onze wereld. En met mij.

Ook Jezus' geboorteverhaal in zijn dubbele variant - Matteüs of Lucas - heeft die stille kracht. Algoritmen weten er geen blijf mee. Framing hoeft hier niet. Een dakloze baby spreekt voor zich. Zijn geboorte in de magre, doorbreekt de keten van voorspelbaarheid en neurotische repetitie. Het is eeuwigheid die zichtbaar en tastbaar wordt in weerloze broosheid. Zo wil God onder ons zijn, vertelt de Bijbel, zonder presentie. Wie goed leest en luistert, hoort het; wat toen gebeurde, gebeurt nu opnieuw. Niet een algoritme dat ons geluk probeert te garanderen breekt door, geen geframed nieuws - of ergere fake nieuws -, maar wel een aanbod, om deel te nemen aan een nieuw begin, een nieuw avontuur. Dat is de weg naar onberekenbaar geluk.

Laat dit met Kerstmis ook aan u gebeuren. En neem er niet direct een zelfde van om het te delen met anderen. Maar geniet rustig van deze geschonken onderbreking; laat het doordringen in je diepste vezels. Geniet van de doorbraak van nieuwheid en het onverwachte, geniet van de stilte, voel de hoop, en verwelkom het aanbod. Hij is er voor ons. Hij gaat met ons. Je zal zien, je berta niet alleen.

Zalige Kerst en Gelukkig Nieuwjaar.

Johan Verschueren SJ

Pater generaal over het onderwijs

Pater Arturo Sosa is sinds twee jaar de generaal-overste van de Jezuïeten.

Het afgelopen jaar leidde hij een proces van raadpleging in de hele orde.

Alle leden, alle communicanten en provincies is gevraagd om na te denken en te bidden over wat de speerpunten zouden moeten zijn van ons gezamenlijk werken voor de kerk en de wereld. Dit proces van onderscheiding zal zijn afgerond in het voorjaar van 2019 en worden voorgelegd aan de paus. De paus zal vervolgens de zending voor de Sociëteit van Jezus voor de nabije toekomst aanreiken.

In oktober 2017 bezocht pater generaal een congres over de middelbare scholen in Rio de Janeiro. Naast de Jezuïeten en hun medewerkers uit onze gecastigde colleges waren er ook medewerkers uit het vluchtelingenwerk, het plattelandsonderwijs en de achterstandswijken.

Hieronder een samenvatting van enkele passages uit de toespraak die pater generaal hield tijdens zijn bezoek.

1. Over de zending.

- De Jezuïetenzending komt voort uit het christelijk geloof. Onze zending is de driedoude zending:
- verzoening tussen mensen onderling,
- tussen mensen en de schepping,
- en tussen mensen en God.

Deze drie aspecten van de dienst aan de verzoening zijn altijd met elkaar verbonden. Ware verzoening met God is onmogelijk als ze niet samen gaat met verzoening en gerechtigheid onder de mensen en tussen de mensen en de schepping. De dienst aan de verzoening en de gerechtigheid heeft zijn wortels in het leven van Christus. Verzoening en gerechtigheid vormen samen één zending. Ware verzoening vraagt om gerechtigheid. Het streven naar sociale gerechtigheid en het scheppen van een klimaat waarin een dialoog tussen culturen en religies mogelijk wordt maakt daarom deel uit van de dienst aan de verzoening. Dit vereist het bouwen van bruggen om de dialoog mogelijk te maken. We weten dat de opdracht om bruggenbouwer te zijn of, als er sprake is van conflict, zelf 'brug te worden',

en voor God, zodat zij hun persoonlijke en sociale ontwikkeling als een bijdrage zien aan de opbouw van een betere wereld.

Wij moeten kennis van zaken hebben in de wereld van de humane en sociale wetenschappen, in de sociale analyse, in het onderwijs of in de pedagogiek, en in ieder apostolisch gebied waar we ons bevinden. 'Intelligentie' is voor hen die deel nemen aan de zending van de Sociëteit van Jezus van wezenlijk belang. In onze apostolische zending zijn zij het, die de huidige wereld met zijn uitdagingen zo kunnen verstaan dat ook vandaag het Evangelie als Blijde Boodschap kan worden verkondigd op een manier die relevant, aantrekkelijk en omvormend is.

3. Zes uitdagingen in de hedendaagse context

Een snelle blik op de zes actualiteiten kan ons helpen in te zien hoe verstrekkend de dienst aan de verzoening en aan de gerechtigheid - voortkomend uit de Blijde Boodschap van Jezus - dient te gaan.

Ten eerste zijn we getuige van demografische veranderingen van een ongekende omvang. Miljoenen mensen leven als migrant of als vluchteling omdat ze conflicten, natuurrampen of armoede ontvluchten, op zoek naar een beter leven. Sommige landen verwelkomen hen. Andere landen reageren met angst en woede, trachten muren te bouwen of andere barrières op te werpen.

Ten tweede: de toenemende ongelijkheid. Ofschoon het mondiale economische systeem enorme rijkdom creëerde waardoor sommige landen grote delen van hun bevolking konden behoeven voor

armoede, groeit de ongelijkheid onrustbarend snel. De afstand tussen rijk en arm wordt alsmmaar groter.

Ten derde is er een zichtbare toename van polarisatie en conflicten. Fanatisme, onverdraagzaamheid, de bereidheid tot terrorisme, het aantal geweldplegingen en zelfs oorlog lijken steeds vaker voor te komen. Hoewel de oorzaken te vinden zijn in armoede, angst, onwetendheid en wanhoop, wordt veel geweld gelegitimeerd in naam van God.

Ten vierde: de ecologische crisis en de aantasting van onze planeet, die paus Franciscus ons 'gemeenschappelijk huis' noemt. Zijn encyclicle 'Laudato Si' geeft duidelijk aan dat onze productie- en consumptiesystemen een cultuur van verspilling creëren, die onze sociale relaties en het milieu ernstig beschadigen.

Ten vijfde de expansie van de digitale cultuur. Het internet en sociale netwerken hebben een verandering teweeg gebracht in het menselijk denken en communiceren. Het betreft een enorme culturele verandering die zich in een hoog tempo voltrekt en die de relaties tussen individuen en generaties verandert en onze traditionele cultuur uitdaagt.

Ten zesde de verzwakking van de politiek die moet worden begrepen als de zoektocht naar het bonum commune. In veel delen van de wereld zijn de teleurstelling en het ongenoegen over de politiek groot. Er is een diep gewortelde onvrede en wantrouwen ontstaan waardoor populistische leiders aan de macht kunnen komen. Zij spelen handig in op de angstgevoelens en de woede onder de bevolking, die zij onrealistische veranderingen voorspiegelen. Meer dan ooit zijn we ons bewust één gemeenschap

Arturo Sosa Abascal werd de Katholieke Universiteit van Venezuela in 1948 geboren in Caracas, Tachira in Venezuela. Van 1996 tot 2004 was hij provinciaal generaal-overste - in de wandeling van hij Jezuïet en in 1977 tot 2008 als consular priester gewijd. Hij promoveerde in de politieke wetenschappen en was tien jaar rector van bij het algemene bestuur van de orde. Op 14 oktober 2016 werd pater Sosa gekozen tot generaal-overste - in de wandeling van pater generaal - van de Jezuïeten. Hij is de eerste niet-Europeaan in de geschiedenis die de orde leidt.

Generaal-overste Arturo Sosa SI

tot gevolg kan hebben dat je bekend raakt tussen de strijdende partijen. Dat is de prijs die we bereid zijn te betalen voor onze dienst.

2. Het begrijpen van de wereld waarin we leven

De dienst aan de verzoening begint met het begrijpen van de wereld waarin we leven, ons 'thuis'. Het is de taak van de opvoeder, en in het bijzonder van onze onderwijsinstellingen, om de jongere generaties te helpen hun plaats te vinden in die wereld

van mensen te vormen, dezelfde planeet te delen met elkaar, en een gezamenlijk lot te hebben.

4. Interculturaliteit: wereldomvattende communicatie tussen veel culturen

De mondiale trend tot een intensievere communicatie op alle gebieden heeft geleid tot wat we 'globalisering' zijn gaan noemen. Als we spreken over globalizaci3n bedoelen we de tendens om gedragingen en culturen meer uniform te maken. Een van de consequenties daarvan is een vermindering van de culturele verschillen. De tendens is om een wereldomvattende, é3n-culturele ruimte te scheppen, en een economische organisatie die bevordert dat overal van bovennationaal kapitaal gebruik gemaakt kan worden.

Aan de andere kant wordt het woord mundializaci3n gebruikt om de universele creativiteit aan te duiden die karakteristiek is voor culturele diversiteit en voor de erkenning dat deze verscheidenheid een belangrijke oorzaak van welvaart is, en van een krachtige ontwikkeling van de wereldwijde menselijke interactie.

Als de globaliserende visie tot meer uniformiteit van culturen overheersend is, zal dat de uitwisseling tussen culturen beperken. Het bestaan van een

diversiteit aan culturen komt daardoor in gevaar hetgeen te vergelijken is met de negatieve gevolgen, veroorzaakt door schade aan het milieu, voor de diversiteit van de biologische rijkdom.

Een visie gebaseerd op mundializaci3n bevordert de ruimte tussen de culturen en schept zodoende mogelijkheden voor onderlinge uitwisseling. Op dit punt kan de spirituele inbreng van religies, begrepen als dimensies van een cultuur, verhinderen om niet in fundamentalisme te vervallen. Dit was voorzien door de 35e Algemene Congregatie in 2008, toen zij ons aanspoorde de grenzen van onze culturen en van onze religie op te zoeken en om de dialoog met anderen aan te gaan (decreet 3, nummer 22).

Jan Stuyt SJ

Laatste geloften van Bert Daelemans in Madrid

8 september, het feest van de geboorte van Maria, is een dag waarop traditioneel vaak geloften worden afgelegd; eerste geloften, maar ook laatste geloften. Bert Daelemans droeg bij aan het in stand houden van deze traditie voor de jezuïeten van de regio European Low Countries (ELC) toen hij zijn laatste geloften aflegde op 8 september 2018 in Madrid.

Bij het afleggen van de laatste geloften wordt een jezuïet definitief opgenomen in de orde. Dit gebeurt nadat hij zijn derde noviciaatsjaar ("tertiaat") heeft gedaan, dat weer plaatsvindt na de priesterwijding in geval van een priester-jezuïet. Je zou kunnen zeggen dat wanneer een jezuïet zijn laatste geloften aflegt zijn formele opleiding is afgerond; hoewel, jezuïeten geloven sterk in formation permanente.

Nog anders geformuleerd: aan het eind van het tweewijg noviciaat had Bert zich door zijn eerste geloften al aan de jezuïetenorde verbonden, deze al gekozen als zijn weg. Met de laatste geloften accepteert de orde de jezuïet als volledig lid. In het liturgieboekje legde hij het als volgt uit: "Vanaf nu is (est3) hij niet langer in de Sociëteit van Jezus, maar is (es) hij bovendien de Sociëteit". "Het verbazende is niet dat ik de orde koos na twee jaar in haar geleefd te hebben, maar dat zij mij ontvangt nadat zij mij in de afgelopen twintig jaar beter heeft leren kennen dan ik mezelf ken."

Felicities van pater regionaal voor Bert.

De laatste geloften werden afgelegd tijdens de eucharistie in de prachtige kapel van de pauselijke universiteit Comillas in het centrum van Madrid waar Bert al enige jaren theologie doceert. Behalve medebroeders, waarvan een veertigtal die priester waren rond het altaar meevierden, waren er familieleden en vrienden, waaronder veel studenten, bij de viering aanwezig.

Bert Daelemans en familie.

Een breuk met de traditie was de uitnodiging aan alle ongeveer vijftig jezuïeten om na afloop van de viering mee te komen naar de sacristie. Tijdens de mis had Bert behalve de drie geloften van zuiverheid, armoede en gehoorzaamheid ook de "vierde gelofte" van beschikbaarheid aan de paus met betrekking tot missies afgelegd. Na afloop legde hij in de (ruime) sacristie nog vijf "kleine geloften" af, bijvoorbeeld om geen posities binnen en buiten de orde te ambiëren, en ondertekende hij de handgeschreven officiële documenten.

Het afleggen van de laatste geloften is niet alleen een spirituele en een juridische gebeurtenis, maar ook een sociale aanleggenheid. Zo organiseerden de jezuïeten van Bert's communautiteit vlak naast de universiteit, een gezellige wijn en tapas party waar familie, vrienden en medebroeders elkaar ontmoetten, na elkaar soms lang niet gezien te hebben.

Uit bovenstaande citaten blijkt al dat Bert in zijn element is in de Sociëteit van Jezus. Van collega-medebroeders en studenten hoorde ik dat hij het goed doet als docent en van hemzelf hoorde ik tijdens een wandeling door de stad met nog twee jezuïeten dat hij het heerlijk vindt om in Madrid te wonen. Stuk voor stuk een reden om erg dankbaar te zijn.

Wigbert Molenaar SJ

<https://biddendonderweg.org/ecologie/>

'Deze etappe is de start van iets nieuws.'

Walter Ceyssens sj legde zaterdag 13 oktober zijn laatste geloften af in Heverlee. Rick Timmermans sprak met hem en maakte onderstaand verslag.

Je bent al lang jezuïet, je eerste geloften legde je 14 jaar geleden af. Wat betekent die laatste geloften dan nog?

'De erkenning van mijn medebroeders, om te beginnen bij de uitnodiging van pater generaal om deze geloften af te leggen. Dat heeft mij veel gedaan. De broeders van wie ik houd, tegen wie ik ook altijd heb opgekeken, daar ben ik nu helemaal de gelijke van. Vanaf de eerste dag in het noviciaat voelde ik: dit is mijn weg, hier kom ik thuis. Daarin ben ik nu helemaal opgenomen. Het is zoals Bert Daelemans sj toen hij zijn laatste geloften aflegde: 'Ik ben nu niet meer van de Sociëteit van Jezus, nu ben ik de Sociëteit van Jezus.'

Hoe heb je de viering en het afleggen van de geloften beleefd?

'Ik had niet verwacht dat het zo sterk zou voelen. Ik dacht: het is natuurlijk wel leuk om te weten dat ik toegelaten ben tot het afleggen van die laatste geloften. Maar op het eerste gezicht gebeurt er niet veel. Ik lees een oude tekst voor, die ik zelf heb overgeschreven, tijdens een gewone eucharistieviering. Maar toch: de voorbereiding daarop, de medebroeders die ernree bezig zijn en die prachtig hebben gezongen, de regionaal die een mooie homlie gaf... Dat het nu mijn beurt was om na zoveel medebroeders uit eeuwen en eeuwen die woorden uit te spreken, dat heeft mij wel diep geraakt. Het was van hetzelfde niveau als mijn priesterwijding.'

Vertel eens over die voorbereiding.

'Het motto van de viering was: "Vaar naar het diepe", over de wonderbare visvangst in het Evangelie van Lucas. Daar hoorde een prentje bij van Ignatius' visioen in La Storta (zie hiernaast). Hij wordt bij de Zoon geplaatst door de Vader. Dat is voor mij een diepe apostolische beweging. Ik sta bij de Zoon, in de Sociëteit van Jezus, gezonden in de wereld om

daar mijn kruis op te nemen. "Vaar naar het diepe", blijf bij Jezus, tot het einde toe. Vanaf het moment dat ik de uitnodiging had gemaakt, heb ik veel naar dat prentje gekeken.'

De afbeelding geeft Ignatius van Loyola's visioen in La Storta weer. Het IHS-Logo werd geïnspireerd door een exhortatie van paus Franciscus. De paus moedigde de jezuïeten aan om in moeilijke tijden samen met God te 'roeien' in dienst van de Kerk volgens de oproep van Jezus aan zijn leerlingen: 'Vaar naar het diepe' (Lc 5,4).

Lucas 5,4: 'Vaar naar het diepe'

Je hebt ook de geloften van gehoorzaamheid aan de paus afgelegd.

'Ja de speciale geloften van jezuïeten ten aanzien van de paus. Die werd na de andere geloften, die ik al eens had gedaan - armoede, gehoorzaamheid en kuisheid -, ingeleid door het woordje 'bovendien'. Dat voelde ik wel, dat woordje. Het trapje dat je van binnen opgaat. Dat ik werkelijk overal naartoe gezond kan worden. Het was een totale overgave: ik ben beschikbaar. Dat vind ik wel een fijne gedachte. Ik zal er staan voor de kerk voor de Sociëteit van Jezus, ik ben beschikbaar met al mijn

tekorten en mankementen. 'Deze etappe is de start van iets nieuws.'

Maar in je concrete leven, wat is er nu veranderd?

'Op zich verandert er niet meteen veel. Ik kan vanaf nu gevraagd worden voor eender welke positie binnen de Sociëteit van Jezus. En ik heb afstand gedaan van al mijn bezittingen, de dingen die ik had kunnen terugkrijgen als ik zou uitreden.'

Interview afgenomen door Rick Timmermans

Herderen op de universiteit

De Universitaire Parochie van de KU Leuven wordt mede gedragen door verschillende medebroeders. Jacques Haers is er pastoor, Jos Moons is er halfijds aangesteld, en Marc Desmet en Nicolas Standaert gaan regelmatig voor. Maar waar staat de Universitaire Parochie voor? En wat is de bijdrage van de jezuiten?

Geschiedenis

De Universitaire Parochie (UP) is ontstaan in de jaren 60 vanuit een gelovige studentenbeweging. Tegen de tendens van secularisering in besloot een aantal studenten hun soms zoekende geloof met elkaar te bespreken in zogenaamde gespreksgroepen, dat was toen nieuw. Van daaruit ontstond de parochie, om "aan de universiteit een waarachtige christelijke gemeenschap uit te bouwen door het bevorderen van persoonlijke religieuze vorming, het sacramenteel leven en de christelijke gemeenschapsbeleving". Het aanbod was breed, en omvatte dagelijkse eucharistievieringen, retraites, gespreksgroepen, lezingen, caritas. De UP was progressief, met aandacht voor de toentertijd nieuwe ideeën van de gelijkwaardigheid van de leek en een toegankelijke en eenvoudiger liturgie. Die ideeën waren overigens niet uniek voor de UP, maar wijdverbreid in de vernieuwingsbewegingen die leefden al voor het Tweede Vaticaan Concilie (1962-1965); bovendien werden deze ideeën door het concilie bekrachtigd. Bijna vanaf het begin kerkt de UP in de kerk in het Begijnhof, de Sint-Jan-de-Doperkerk.

Secularisering

Al vanaf het begin werkten er jezuiten mee. Jos Srijders, inmiddels wonend in het bejaardenhuis in Heverlee, vertelt dat hij en zijn collega's veel gespreksgroepen hadden; in de hoogtijdagen waren dat er zo'n tachtig. De deelnemende studenten woonden vaak samen in studentenhuizen en kwamen naar de vieringen. Wat dat betreft zijn de tijden wel veranderd. Met de onvermijdelijke secularisering van de studenten is de UP steeds meer uit twee delen gaan bestaan: studentenhuizen enerzijds en de weekendparochie anderzijds. In huizen van de UP zijn zo'n honderd studenten op kot, begeleid door collega's: Bram Canniere, Ilse Hoeven en Hans Mannaerts.

Hier staat persoonlijke vorming en gemeenschap opbouw centraal. De studenten nemen elk jaar een zogenaamd engagement op zich, dat hen helpt om over de schutting van hun eigen bekende wereldje heen te kijken of spiritueel te groeien. Bijvoorbeeld door als vrijwilliger huiswerkbegeleiding te doen in het buurtcentrum of er te koken. Zo komen ze in aanraking met sociaal zwakkeren. Dat is óók Leuven. Of ze kunnen meewerken aan de Taizé-vieringen of een yoga-cursus volgen. Daarnaast stimuleren we gemeenschap en onthoening met een startweekend, kotweekends, wekelijkse kotmaaltijden, slotbarbecue.

Parochie

De Universitaire Parochie heeft ook veel van een gewone parochie: er wordt gedoopt, getrouwd, begraven, met vieringen in het weekend. Er worden kinderen voorbereid op de eerste communie en op het vormsel. En hoewel de parochie relatief jonge mensen trekt, leeft ook hier de vraag hoe het verder moet, en wat we kunnen doen om tieners en jongeren bij geloof en kerk te betrekken. Sterke punten van de parochie zijn de kindervoordienst, met elke

Jaaropening universiteit – FOTOGRAF SEPEL DUWE

Het jaarlijkse 'light a candle' event
<https://www.kuleuven.be/ur/activiteiten/rouw/lightacandle/en>

zondag tussen de tien en vijftienvorig kinderen. Bovendien streeft men naar verstaanbare liturgische taal en intellectueel-gelooftwaardige verkondiging. Dat laatste is belangrijk omdat het publiek in de UP voor een flink deel bestaat uit personeel van de KU Leuven. Karakteristiek is ook dat de liturgie van het woord gevuld wordt rond het woord, in het midden van de kerk, en de liturgie van de eucharistie staande rond het altaar, voorin de kerk. Verder zijn er veel betrokken vrijwilligers en is er de nodige aandacht voor sociaal zwakkeren, bijvoorbeeld een psychiatrisch ziekenhuis in de buurt of een zusterkerk in Venezuela. In de loop van de jaren kwamen er overigens ook een Engelstalige, Franstalige en Spaanstalige sectie bij. De KU Leuven heeft immers veel internationale studenten. De medebroeders en doctoraatsstudenten Aldomarcio Dal Bo (Brazilië) en Vally Mendonca (India) spelen daar een belangrijke rol als voorganger, en ook onze eigen Walter Ceyssens.

Ten slotte

Daarnaast doet de UP dingen voor de hele universitaire gemeenschap, bijvoorbeeld de opening van het academiejaar en het patroonfeest, de jaarlijkse week voor de vrijwilligers (genaamd / Care), een inleefreis naar een ander continent, en begrafenissen van oud-professoren. Op beleidsniveau stimuleert de pastoor bewustwording van ecologische vragen. Er is een aanbod van verschillende vormen van meditatie en van persoonlijke geestelijke begeleiding, en er wordt geprobeerd om interreligieus in gesprek te zijn. Zo probeert de UP zich op eigentijdse wijze in te zetten voor het Rijk Gods in de eigen context van een universiteit. De genoemde jezuïeten spelen daarin een rol, maar zij zijn zeker niet de enigen. Precies dat maakt de UP zo rijk.

Jos Moons SJ

Voor achtergrond, zie o.a. L. Gevers & L. Vos, *Kerk vormen in Leuven*, 25 jaar Universitaire Parochie, 1989.

AMSTERDAM

Xaveriushuis

Ben Frie, rector van de Krijtbergkerk, tekent de volgende ervaring op: 'Amsterdam is een internationale stad, waar mensen van 182 nationaliteiten zich gewestigd hebben, afgezien nog van de toeristen. In de Krijtbergkerk in het centrum van de stad stelt dat de vraag hoe we hier goed op kunnen reageren. Een groot deel van onze pastorale gesprekken voeren we in het Engels, en soms naar vermogen in een andere taal. Het spectrum van de kerkgangers wordt daarmee steeds breder, maar tegelijk is het moeilijker om van gemeenschap te spreken: mensen komen en gaan, zijn blij hier een keer te vinden die hen aanspreekt maar vervolgens hun weg al snel weer elders. We zijn ons hier meer dan voorheen bewust in een wereldkerk te leven met steeds korter lopende contacten. Boeiend, maar niet gemakkelijk. Onze internationaliteit gaat ook vragen stellen aan onze communicatie, en de diepgang daarvan.' * In juli en augustus heeft Toon Suflys de diensten in de kerk en in huis mee verzorgd. In september en oktober was hij afwezig om voor zijn gezondheid te zorgen. Dat een tweede heupoperatie noodzakelijk was werd verleden jaar al duidelijk. Op 30 augustus kreeg hij een nieuwe linker heup in Gasthuisberg in Leuven waarbij een nieuwe operatietechniek werd toegepast. De revalidatie nadien verliep voorspoedig en met gelukkig veel minder pijn dan bij het vervangen van de rechterheup. Na twee weken revalideren op twee kruiken en twee weken op één kruk mocht Toon het de laatste twee weken zonder kruiken proberen. Het plan was dat hij op 13 oktober naar Amsterdam terug zou komen. Vlak voor zijn terugreis kreeg Toon een acute darmafsluiting die zeer pijnlijk en niet ongevaarlijk was. Er volgden zes dagen ziekenhuisopname waarin vrijwel niets gegeten mocht worden. Maar de pijn verdween en de darmmotoriek kwam weer op gang. Vier kilo lichter in gewicht herstelde Toon in Heverlee. Op 23 oktober kwam hij terug naar Amsterdam en werkt weer volop mee in het pastoraal team. * Nikolaas Sintobin zoekt nieuwe wegen om de Ignatiaanse spiritualiteit ook aan de grenzen en voorbij de grenzen van de kerken aan te bieden: mediteren met knotsgekke YouTube, bijdragen voor de damesglossy "Liefke" en vormingsmodules voor mensen uit het bedrijfsleven in het kader

van de Comeniusleergangen. * Begin september liep Bart van Emmerik een stuk van de Camino in Zuid-Frankrijk, van Figac naar Cahors samen met 9 Vlaamse pelgrims. Op 21 oktober vierde hij zijn zilveren priesterjubiläum in een eucharistieviering in de Krijtberg kerk en nadien tijdens een receptie in het Ignatiushuis. Begin november was hij in Brussel voor de stuurgroep die onder leiding van Frank Janin, de president van de Europese provinciale, een vorming Gemeenschappelijke Onderscheiding en Planning voorbereidt voor jezuïeten en medewerkers in Europa. * Ward Biemans is gedurende enkele dagen in de week in Utrecht, in de panden aan de Nieuwegracht waar de Tilburg School of Catholic Theology en de Fontys Hogeschool Theologie en Levensbeschouwing huizen. Als studentepastor begeleidt hij studenten en verzorgt regelmatig vieringen. Voor de priesterstudenten aan het Ariënsinstituut, ook in Utrecht, geeft hij deze maanden een cursus persoonlijke Schriftlezing Nieuwe Testament. * Van Wouter Besgraaf is te melden dat hij in het kader van zijn pastorale stage met plezier en nieuwsgierigheid werkt in het AMC (Academisch Medisch Centrum) te Amsterdam als parttime ziekenhuispastor/geestelijk verzorger. * Paul Begheer was in oktober een week te gast bij zijn medebroeders in Praag, die in hun kapel een groot schilderij van Canisius hebben. Met zijn bevriende 'Tsjische medebroeder Mirek Herold, die werkt aan een proefschrift over de heilige Jan Nepomuk, besprak hij de mogelijkheden van een herdenking bij gelegenheid van de vijfthonderdste geboortedag van Petrus Canisius in 2021. Canisius is de stichter van het befaamde college Klementinum in Praag in 1556. Onlangs is bekend geworden waar hij in Praag verbleef bij die gelegenheid: bij de kruisieren. * Peter Peelen vierde op 3 en 4 november in Sint-Franciscus Xaveriuskerk in Enkhuizen en in de Sint Johannes de Doperkerk in Grootebroek drie jubilea: 12,5 jaar pastor/administrator, 40 jaar jezuïet en 50 jaar scouting.

Romero-Loyola

In de maand augustus hebben we de vakantie nog wat aangehouden. Als rechtgeaarde Hollander is Jan Stuyt in die maand uit zellen gegaan rond Zee-land. Guido Dierickx heeft het in een andere rich-

ANTWERPEN

ting gezocht: het jezuïetenhuis in Pen Boc'h werd zijn uitvalbasis voor een verkenning van Bretagne. En in september heeft Guido de vakantiegangers van de christelijke mutualiteiten begeleid in Wengen (Bernar Oberland). Op het einde van de laatste grote bergwandeling wilden zijn benen letterlijk niet meer mee. De hulpdiensten werden erbij gehaald en zelfs een helikopter. Diagnose van de

panne: tekort aan fosfaat. Aspirantbergklimmers zijn gewaarschuwd. Na zijn vakantie met Ward Biemans en Walter Ceyskens in Toulouse ging Wiggert Molenaar op bezinning in ons ruime, luchtige, mooi gelegen huis in Heverlee. Theo van Durnen vindt Antwerpen zo bekoorlijk dat hij ter plaatse zijn vakantie heeft gehouden, waaraan moeten worden toegevoegd dat de roep van Nijmegen (Favre - Aqua Viva) evenmin onbeantwoord blijft. * Ook enkele uitstapjes van kortere duur en (nog) diepere getijdige dimensie dienen vermeld. Johan Verschuere en Wiggert trokken enkele dagen naar Madrid om er de laatste geloften van Bert Daelemans bij te worden. Hun bezoek aan het Prado hebben ze daarbij niet geheim gehouden. Jan van de Poll is nog enkele keren over en weer gereisd naar Dublin om daar de laatste hangende zaken van het tertiat af te handelen. * Voor de jaarlijkse bezinningsdagen koos Johan V. zijn geliefde abdij van Rochefort en Guido de Baere de even geliefde abdij van Notre-Dame d'Acay (Jural), samen met Hugo Carmeliet en Hugo Roefffers. Wiggert heeft enkele mensen voor de Oefeningen begeleid in Drongen en is dan voor zijn eigen retraite naar Heverlee getrokken. * Onder onze gasten moet zeker Michel Itras worden vermeld: onder hen heeft hij het record aan verblijfsdagen gehaald, tot zijn en onze voldoening. Met de herwerking van zijn cursus over een bijbels gefundeerde moraal heeft ook de communautiteit haar voordeel kunnen doen. * Voordat ze hun filosofische en theologische studie in het Centre Sévres in Parijs aanvatten, verbleven Pascal Calu en Thomas Klein een weekje bij ons. Jan Stuyt heeft onze communauteit bij de eerste geloften van Pascal in Parijs vertegenwoordigd. Ook bij de laatste geloften van Walter Ceyskens in Heverlee lieten we ons niet onbetuigd. * Midden september is het 60-jarige jezuïetenleven van Guido de Baere gevierd in aanwezigheid van de volledige communauteit en de meest nabije familie. Zon en zang hielpen mee

om er een gestlaagd feest van te maken. * Onze onvermoeibare reiziger Jan Stuyt, is naar Kameroen (Douala) gereisd en van daar naar Tsjaad. Het overleg met JRS-vertegenwoordigers rond het vluchtelingenprobleem vanuit Soedan is zijn voornaamste opdracht.

BIRMINGHAM

Noviciaat Manresa House

Het noviciaat werd verblijd met vijf nieuwe novicen. Twee uit Ierland die allobber de vijftig gepasseerd zijn. Paul diocesaan priester, en Desmond, lector in accountancy. Twee Britten van duidelijk Aziatische afkomst: Dunstan (24), welzijnswerker, en John Bosco (ca 30), afgestudeerd toneelspeler. Tenslotte Triangala uit Sri Lanka. * De oud-tweedejaars novicen, Luke en Pascal, werden uitgeluld met een BBQ en een vrolijk lied (dankzij de Lage Landen!). De nieuwe novicen waren nog niet in huis of ze vertrokken al naar Ierland met de drie voormalige eerstejaars, nu tweedejaars novicen. Om daar de paus toe te juichen. Matthew mocht de Heilige Vader zelfs persoonlijk ontmoeten. Hij haalde er de lerse kranten mee. Een paar weken later ging de hele ploeg weer naar Ierland, nu om aanwezig te zijn bij de Nationale Ploeg Kampioenschappen. Volgens de leren de grootste culturele manifestatie in Europa. Ieder die wat voorstelt, laat zich er zien. Wij dus ook. Drie kwamen er verkouden van terug. Geen kampioenschappen wegens de storm! * We zaten een week bijeen om aan elkaar te vertellen hoe we tot de Sociétéit geraakt waren. De senior communicatieleiden konden ook vertellen hoe/ waarom ze gebleven waren. Zeer persoonlijke verhalen. Ook overlegden we waar we in huis het komende jaar bijzondere aandacht aan willen schenken. * De verbouwingsplannen beginnen serieuze vormen aan te nemen. Tegen kerst moet er een architect gevonden zijn. Als alles volgens plan verloopt, begint komende zomer de verbouwing, respectievelijk afbraak ten behoeve van de nieuwbouw. * Weer een feestelijke BBQ (met liederen!) ter gelegenheid van het 25 jaar jezuïetenjubiläum van Simon Bishop en jaargenoot Peter Scally die voor de gelegenheid was overgekomen uit Manchester met zijn 'uillean pipes'. Dries had juist drie familieleden over de vloer. Durven niet meer terug te

komen, 'want zo gezellig en hartelijk als nu kan het nooit meer worden!' * Op 27 september werd het huis verblijd met een nieuwe bewoner: pater Tony Nye (86j). Leuke huisgenoot. Hij kon meteen mee met de eerste communautairuitgaansdag van dit seizoen. Bezoek aan een 18e eeuwse molen en een toneelstuk vlak naast het gebouw waar de partij van mevrouw Theresa May de partijconventie hield. Veel politie op de been. * Nu is het huis rustig. De eerstejaars zitten midden in de Grote Retraite (graag gebed!); de tweedejaars zijn op experiment: Matthew in De Ark in Edinburgh; Paolo en Ian, elk op een college in Ierland (Galway en Dublin) om mee te draaien met de paters (graag gebed!).

BOECHOUT

Xaverius in Capenberg

Ward Dirven is verhuisd naar Heverlee. We hebben zijn gezondheid zien vermindern en zo kwam er een einde aan zijn dienstbetoon in huis en aan zijn vele winkel- en markttochten. Nu zijn er hier twee kamers die wachten op nieuwe bewoners. * We hebben onze jubilarissen gevierd: Ludo Vanden Broek, 70 jaar in de Sociëteit en Marc Van Nieuwenhove, 60 jaar in de Sociëteit. Na de eucharistische viering waren we met de families samen aan een lange tafel in de cafeteria. * In Moorslede nam Frans Demeyer afscheid van zijn broer Pierre, vader van vijf kinderen. Frans Stoops was enkele dagen bij ons met Gods woord voor een bewoonster van Capenberg. * Theo Fonteyn verbleef weer een weekje in Mariagaarde. Hoepertingen, met medewerkers en enkele familieleden. * Er waren heel wat overlijdens in Capenberg in de herfstdagen. Onze overste, Bert Rosseels, zal voortaan de uitvaarten in Capenberg verzorgen in zover zijn opsolat in Turnhout het mogelijk maakt. Dat is een hulp voor onze pastoor Frans Demeyer die 91 is.

BRUSSEL

Arrupe

Pater Bart Beckers heeft zich als nieuw lid in onze communauteit geïnstalleerd. Vers gebakken en verkukt: deze zomer aangekomen vanuit zijn Derde Jaar in Australië. Zoals pater Jos Janssens, spoedt ook priester Bart zich nu op tijd en stond naar de

verschillende kerken in de omgeving van de nationale basiliek van Koekelberg. De persoonlijkheid van deze frisse heider werd al meer dan eens gepresenteerd op de frontpagina's van het plaatselijke parochieblad. Zo horen wij, de overige huisgenoten, het ook eens van een ander. Ook doorkruist Bart de lage landen speurend naar mogelijke, nieuwe apostolische projecten (NAP's) voor onze ELC-Regio. Over zijn korte zendingsstocht naar Tsjaad berichten we hopelijk later. * Pater Aurel Brys, missionaris in Ranchi-India, is op zijn jaarlijkse trektocht doorheen Vlaanderen. Overal wordt hij goed ontvangen en brengt af en toe rijke vruchten mee naar ons huis, vers geplukt of verwerkt als confituur. Het onguere Belgische weer kan de gezondheid van deze noeste Vlaamse zoon al eens farten, maar vellen nog bij lange niet. * Ook andere bezoekers uit den vreemde lieten de Arrupe residentie in de zomer- en herfstmaanden helemaal vollopen. Een ogenblik dacht onze Maitre d'Hotel, pater minister, Ed Redeker, zelfs aan noodopvang met veldbedden – zoals op de luchthaven van Zaventem gebruikelijk is bij een staking (dezin 'vliegvelddeden'). * Ondertussen wordt de bureauruimte op onze begane grond herschikt. Een voorkeurende tegelvoer verhoogt de waarde van de hele residentie. Deze investering is het breinwerk van onze ervaren en vooruitziende econoom, pater Walter Devos. * In Allerzielentijd trekken Hugo Carmeliet, de overste, samen met pater minister, vanuit Brussel naar de oude begraafplaats van de jezuïeten in Groot-Bijgaarden. De één kiest de trein, de ander tram 19, ter spreiding van de risico's. De laatste kilometer is wél een gezamenlijk klimtocht. De gure najiaarswind blaast paraplu's en winterkleding binnenste buiten. Het bloemenmeisje aan de ingang van het kerkhof is er niet – thuisgebleven bij de kachel. Terug naar de overkant van het dorp waar nog een bloemenzaak de deuren net niet heeft gesloten. Drie bloempotten slepen de twee liggende dienaren mee terug naar de laatste rusplaats van hun diebare medbroeders. Die laatste zagen, al van den hoge, dat het méér dan goed was.

Jezuïetenhuis

HEVERLEE

De zomer is zo gul geweest dat hij, althans wat de huiskroniek betreft, zo maar overloopt in de winter. Het is precies alsof er in augustus niets is gebeurd in ons huis. * Onze broeder Jules De Graeve wordt door de mantelzorgers en de nog beweeglijke paters en broeders regelmatig bezocht in zijn atwezige wereld. We trachten allen zo goed mogelijk met onze empathie en hulpvaardigheid bij onze zieken en gehandicapten te zijn, die het in mindere of meerdere mate moeilijk hebben. * Begin september kreeg pater Toon Saffys zijn tweede heupprothese. De revalidatie verliep vlot. Begin oktober was voorzien om terug te keren naar Krijtberg, Amsterdam. Kreeg Toon die tijd toch wel een postoperatieve darmobstructie en moest hij nog voor een weekje naar het ziekenhuis. De terugkeer werd dan uitgesteld tot 23 oktober, en of Toon er naar verlangde. * Toon was niet alleen. Ondertussen waren Herman De Weerd en Johan Allary definitief teruggekeerd uit Congo en samen met André Cnockaert werden ze als Leuvenaars ingeschreven. Herman moest zo vlug mogelijk een heupprothese krijgen. Op 27 september werd in huis het jubilarissenfeest gevierd. Herman behoorde bij die jubilarissen, 50 jaar priesterschap. En juist op die dag kreeg hij in het ziekenhuis als geschenk zijn prothese. Op 1 oktober was hij reeds terug in huis. Ook bij hem verliep de revalidatie vlot. Half oktober mochten de krukken op rust en liep Herman reeds alleen met een stok door het huis. * Pater Ward Dirven had minder geluk. Hij was pas enkele weken lid van de communiteit Heverlee of hij viel 's nachts op zijn kamer en brak zijn schouder. Op 9 oktober kreeg hij een schouderprothese. Na enkele dagen mocht hij naar de infirmerie terugkeren maar zijn goed humeur kon hij nog niet meebrengen. * Onze overste Fons Swinnen kreeg een stent in een kransslagader van het hart en er moest nog een tweede volgen. Roger Lenaers onderging een operatie aan de voet. En in de nacht van 21 op 22 oktober werd Toon Delporte met maag- en darmklachten naar de spoedafdeling gebracht. * Het kan de indruk wekken dat het allemaal kommer en kwel is in Heverlee maar niets is minder waar. Er wordt hier geleefd met pijn en vreugde. Zoals boven vermeld vonden we feestelijk op 27 september onze

negen jubilarissen: 75 jaar sociëteit Antoon Delporte en Carlos Holvoet, 70 jaar sociëteit Ian Evers en Aimé De Vocht, 60 jaar sociëteit broeder Theo Biebels, 60 jaar priesterschap Ward Dirven, 50 jaar priesterschap Paul De Greef, Herman De Weerd en André Rosier. Met familieleden en gasten er bij werd het een heugelijk gebeuren. Daarmee stopte het feesten niet. * Op 13 oktober sprak pater Walter Ceysens zijn laatste plechtige geloften uit in de handen van pater regionaal Johan Verschuere. Het was werkelijk een feestelijke viering. Het gelogenheidsorkeste van Lessius luisterde de viering prachtig op. Pater regionaal hield een beklijvende homilie. En na de viering schotelde ons personeel zoals altijd een heerlijk feestiner voor. * Er vonden meerdere activiteiten plaats in huis. Wat ons betreft hield huize Lessius hier begin oktober zijn startdag. Van 15 tot 19 oktober leidde pater Hugo Roeffraers onze huisretraite in. Zijn aanzetten tot bezinning en gebed werden zeer gewaardeerd. * En typisch voor ons huis zijn ook de gasten die deze maanden hier logies vinden. De paters Jan Evers en Vincent Van Haelst vonden hun standplaats voor het doorbrengen van hun vakantie uit Congo en voor de nodige bezoeken ten lande. De 6e oktober keerde Jan terug naar Kinshasa. Vincent keerde eind oktober terug. Pater Michel Istaas verbleef hier een paar maanden om een cursus drukkaarte te krijgen. Pater Patrick Kelly uit de Verenigde Staten kwam een sessie volgen aan de KUL en pater James Campbell uit Groot-Brittannië kwam in verband met theologiestudies contacten leggen met de KUL. * Eind september was het weer zover. Het academisch jaar begon en het huis vulde zich weer met studenten. Walter Ceysens neemt deel aan wat de 'narrator' wordt genoemd. De narrator geeft de studenten die hier verblijven, de kans om met paters te kunnen praten. Langs beide kanten een leerrijke ervaring. * Voor de verkiesingen kreeg de helft van de communauteit een volmacht van de minderheid helft en de meesten van die volmacht houders moesten dan nog zelf vervoerd worden tot aan het stemlokaal. Onder de barm van onze tuin ligt een ijskelder die behoort bij het kasteel van Arenberg. Hij werd helemaal gerenoveerd en op 21 oktober werd hij plechtig geopend. Prachtig. Met gids regelmatig te bezoeken.

Lessius

Het borrett en bruist in Lessius van het leven. Het hoogtepunt daarvan was wel de laatste geloften van Walter Ceyssens, waarover elders in dit blad meer. Hij gaat geïnspireerd door met zijn vormende werk aan het seminarie. Voor anderen ligt een feestje in het verschiep. * Valry Mendonza (India) heeft de eindstreep in zicht voor z'n doctoraat in de filosofie, en Aldo Bo (Brazilië) voor z'n masterscriptie over Israël als 'ger' of vreemdeling volgens het Oude Testament. * Wat er verder nog gebeurd? Jacques Haers preekte over Romero bij de opening van het academische jaar voor de 'togati', professoren van allerlei faculteiten die in toga een eucharistieviering in de Leuvense Sint-Pieterskerk bijwoonden. Immers, vlak voor hij vermoord werd, ontving Romero een eredoctoraat aan de KU Leuven. * Niccolas ging naar een belangrijk congres over 'servicelearning' in Argentinië. Hij is één van de dragende krachten van dit project, waar men probeert concrete sociale ervaring een plaats te geven in het onderwijs. * Marc Desmet deed een belangrijke 'audit' bij de palliatieve dienst van een ander ziekenhuis. * Jos Moons, in de zomer benoemd als docent in Leuven, probeerde met man en macht de studenten voor te blijven met homiletiek, liturgie en sacramenten, en 'practical ecclesiology'. * Tussen al het borrelen bruisen door vonden we ook tijd elkaar te ontmoeten en droeg iedereen ook een steentje bij aan het heil van de Leuvense zielen door liturgisch dienstwerk en geestelijke begeleiding.

Huis Leïendaal

Wat is het nut van een brandkast als men de sleutel niet vindt en er al enkele generaties over heen gingen? In plaats van te kiezen voor eeuwige vergetelheid, zocht Frans Mistiaen naar krakers. En die klaarden de Klus. Zie hier de lijst van preïosa: een prachtige torenmonstrans in zilver met edelstenen (één robijn en verschillende diamanten, echt? of imitatie?) met (vergulde?) beeldjes van het H. Hart, Ignatius en Xaverius. Op het voetstuk de inscriptie: 'P. Festraets fecit - Michlinae MDCCCLXXXc.'. Een gouden kelk met inscriptie 'Karel Van Duerm - 1888'. En verder nog enkele kleine stukken waar

LEUVEN

onder vier patenen. Alles samen wellicht niet genoeg om onze commonauteit uit de rode cijfers te halen. * We hadden een ontmoeting met onze gasten: acht jongens, allen Afghanen en zes meisjes uit Eritrea en Syrië. Het trof ons hoe verschillende ze zijn. Het moet een hele klus zijn voor de begeleid(st) ers om aan gemeenschap te bouwen. * Na drie weken de trappen naar de derde verdieping van dit huis te hebben geteld, het zijn er zéstig!, beschikken we weer over een lift die aan alle normen en voorschriften voldoet. Een gezondheidsaandeling was een verplichte oefening als je mee wilde taffen. Onze tuin is niet meer herkenbaar sinds een bekwame tuinier - het blijft wel in de familie - zich erover heeft ontfermd. * Nadat Tony Cornedius Marokko had verkend is hij nu werkzaam op Lesbos. Marc Lindelier zal binnenkort zijn boek over Bovendonk aan de pers voorstellen. Waar Leo De Weerdit overal optreedt is niet bij te houden. Georges Cerfontaine heeft een zwak voor gezondheidswandelingen. De Overste zoekt soelaas op het Hollandse eiland Schiermonnikoog. Naar jaarlijkse gewoonte trok Hugo Roeffaers met zijn naamgenoot voor een weekend naar het Waalse La Digtete. Jos Alaerts zocht rust in Heverlee. Zo was er voor elk wat wijs!

Aqua Viva

Het gevoel zegt dat we een tamelijk rustige tijd achter de rug hebben. Maar de agenda toont dat er toch weer het nodige gebeurd is in ons huis. Dat gaat natuurlijk niet zonder feestjes. We hebben een heel gezellige en drukbezochte jubileum dag gevierd op 6 september. Onze huisgenoten Bert ten Berge, Paul de Blot, Sef van der Grinten en Gerard Wilkens hadden priester- of Sociëteitsjubilea te vieren. Voor Charles Libois, een paar maanden te gast vanuit Cairo, gold dat ook. En Lutz van Bergen, ook jubilaris, was uit Trier gekomen om het feest mee te vieren. Met feestelingen, familie en vrienden en de bijna voltallige commonauteit zat de refectie boordvol, dusdanig dat we voor de borrel vóór tafel uitwaken naar de aula. Onze koks en de refectiewerkers lieten zich (zoals altijd, eigenlijk) van hun beste kant zien. En huisgenoten en familie hebben aan de jubileumviering een inspirerende en

NIJMEGEN

gezellige dag gehad. * Ook inspirerend, maar op een heel andere manier was ons bezoek aan het Berchmanianum. De Radbouduniversiteit, die als nieuwe eigenaar ons vroegere huis verbouwd tot haar nieuwe bestuursgebouw, heeft ons een paar dagen vóór de officiële opening uitgenodigd om een kijkje te komen nemen. De zinnen waren daar al op gezet door een lezing van Ferry Soetekouw, projectmanager vastgoed van de universiteit, die ons daarin over de plannen van de Radboud verteld had. Het bezoek stelde bepaald niet teleur. Met oude bewoners, vrijwilligers en medewerkers kregen wij een rondleiding en hebben we uitgebreid kunnen rondlopen. Het gebouw is heel mooi geworden, en de aanpassingen in het park zijn veelbelovend. Het gebouw zal niet alleen door het bestuur gebruikt worden. Op de begane grond is de studentenbalie met bijbehorende diensten ondergebracht, waar eerstestaars en ouderejaars voor advies of ondersteuning kunnen komen binnenvallen. Hoewel het park nog verder ontwikkeld moet worden, is nu al - vanaf de stad komend - zichtbaar hoezeer het Berchmanianum nu dienstdoet als een fraaie visuele afsluiting van de campus. Het doet ons goed om te weten dat ons gebouw - dat velen doorheen de jaren heel dierbaar is geworden - nu zo'n zinvolle bestemming heeft gekregen. * Het noeste werken gaat in huis inmiddels ook door. Onze medewerkers zitten midden in een coaching traject. Het is vooral de directeur die dat bestuurlijk en organisatorisch begeleidt. Maar ook overste en minister laten daar af en toe in gesprek met de coaches en de directeur hun licht over schijnen. De inspanningen van onze medewerkers om alle drie de PG-afdelingen bewoond te krijgen, werpen hun vruchten af. De bezettingsgraad van ons huis neemt daardoor toe, hetgeen ook voor onze in Antwerpen zetelende pater econoom goed nieuws is. Het is echter wel meer een dagelijkse realiteit voor onze medewerkers, dan voor de leden van de commonautiteit. Op de PG-afdelingen zitten op het moment geen bewoners die van de commonautiteit deel uitmaken, waarmee hetgeen op de PG gebeurt toch een beetje buiten ons beeld blijft, hoe belangrijk de goede bezetting ervan ook is. * Van de reguliere activiteiten in huis merken wij natuurlijk echter des te meer. De spelletjesmiddag, de zangmiddag en het schilderen en boetsen is een wekelijks terug-

kerende vreugde voor de deelnemers daaraan. De lezingen en "film"-middagen op de dinsdag worden drukbezocht, ook door de bewoners van de verhuurde appartementen en het Parkgebouw, die hiervoor ook worden uitgenodigd. Hans Koenen hield een boeiende lezing over dromen. En er waren onder andere lezingen over mindfulness en Maria van Geïre, waar men ook zeer over te spreken was. Met de reeks documentaires zijn we na een prachtige serie over de barok, teruggekeerd in Teheran voor een tweede serie over Iran. Sinds kort hebben we bovendien op een aantal vrijdagen een muziekmiddag, hetgeen tot nu toe heel geslaagd lijkt. * Ons huis is gastheer geweest voor de jaarlijkse Sfamiliëdag, Ward Biemans en Theo van Drunen waren de sprekers over de GCL en de ontwikkelingen in onze regio. Wiggert Molenaar was de organisator van de dag, en de ouders van Nederlandse en Vlaamse medebroeders hadden volop de gelegenheid om elkaar weer eens te ontmoeten, en ook om met een rondleiding kennis te maken met ons huis. * Dat huis bleef een weekje verweesd achter, omdat Jan Bentvelzen op retraite ging. Het zag de interne verhuizing van Paul de Blot, die opklom van de eerste naar de derde verdieping. En wij vierden Allerheiligen en Allerzielen, die ons de gelegenheid gaven om met dankbaarheid terug te denken aan de huisgenoten die ons dit jaar ontvielen.

OORZAKEN VAN DE AFRIKAANSE MIGRATIE

Pater José Luis Ferrer (70 jaar) is een Spaanse Jezuïet met een grote straat van dienst op het gebied van internationale samenwerking. Hij werkt in Guinee in West-Afrika waar hij van dichtbij de oorzaken én de gevolgen van de migratiecrisis ziet.

Inleiding

In een halve eeuw is de Afrikaanse bevolking meer dan verdubbeld. Ruwweg de helft van alle bewoners is onder de 21 jaar. De jeugdwerkloosheid is enorm wat een grote, niet te stoppen trek naar de steden tot gevolg heeft. Bijna reigens is er een effectief bestuursapparaat dat wordt gecontroleerd door een democratisch parlement. Wie zich een beetje verdiept in de problemen van Afrika, verbaast zich niet over de wanhopige hordes immigranten die aanspoelen aan de kusten van Zuid-Europa. Wat meer verbaast is waarom de Europese Unie er bijna niet in slaagt om met een gezamenlijk beleid de sociaaleconomische ontwikkeling in Afrikaanse landen te stimuleren.

Het aantal Jezuïeten aanwezig in Afrika is minder dan 2000. De helft is in opleiding, de andere helft bestaat voor een klein en afnemend deel uit missionarissen, die door hun jarenlange ervaring een niet altijd even optimistische kijk hebben ontwikkeld op de sociaaleconomische groei van deze landen. Al te vaak mislukken grootse plannen. Het werk waarin Jezuïeten goed zijn, namelijk onderwijs, krijgt een te lage prioriteit. Ik heb de scholen van 'Foi et Joie' (naar het voorbeeld van 'Fe y Alegria') gezien: een geweldige systeem voor basisonderwijs naast de colleges voor middelbaar onderwijs. Jezuïeten

doen soms iets heel ongebruikelijks, bijvoorbeeld een weeshuis runnen zoals de Spaanse Jezuïet José Luis Ferrer. In oktober vorig jaar heb ik samen met Johan Verschuieren zijn weeshuis bezocht. Op enige kilometers afstand wordt een haven gebouwd voor het transporteren van grondstoffen voor de aluminium productie. In zijn land, Guinee (zo groot als het Verenigd Koninkrijk met circa 12 miljoen inwoners) bevindt zich ongeveer de helft van de bauxietreserves ter wereld. De bauxietproductie is bijna geheel in handen van grote buitenlandse mijnbouwondernemingen, zoals Alcoa, Rio Tinto of het Russische Rusal. Nieuwe buitenlandse ondernemingen dienen zich aan. Wordt de Afrikaanse bevolking er beter van? Ik laat pater Ferrer aan het woord:

Situatieschets

Het West-Afrikaanse land Guinee heeft enorme bauxietreserves. Ik woon in Sobanet, een vissersdorp aan de oceaan, op 225 kilometer van de hoofdstad Conakry. Om Sobanet liggen mijnbedrijven uit de hele wereld: Amerika, Australië, Frankrijk, Indië, Rusland en, sinds kort, China. Ik volg van dichtbij hoe de Chinezen het terrein verkennen, havens en wegen aanleggen en comfortabele woningen neerzetten voor hun personeel. Wat trekt hen? Bauxiet. Met hun Franse partner, Alliance Minière Responsable, verwachtte ze een productie van 40 miljoen ton in 2018 waarmee Guinee tot de drie grootste bauxietproducenten ter wereld behoort, na Australië en China.

Maar ze verzwijgen dat de bauxietwinning het milieu nadelig beïnvloedt en de landbouwers ernstig

benadeelt. In het dorp Katougouma, omringd door mijnactiviteiten, verdwijnen de vissen uit hun paai-gebied. In een ander dorp, Boundouwadé, is het aantal ontploffingen niet meer te tellen en scheuren de muren van de huizen. Het water van de rivier is rood en ondrinkbaar geworden door het stof dat vrijkomt door de mijnactiviteiten en dat deeltjes silica en zware metalen bevat, die het risico op aandoeningen van de luchtwegen verhogen. Grote areaalen van mango, avocado en cashewnoten zijn met de grond gelijk gemaakt; hele dorpen zijn opgeslokt door de mijnen. Financiële compensatie voor deze verwoestingen blijft meestal uit en de dorps hoofden zijn woedend.

Armoede en uitzichtloosheid

Guinee is rijk aan natuurlijke hulpbronnen; behalve bauxiet heeft het bossen, diamanten, goud, ijzer en nikkel, maar de meerderheid van de bevolking leeft in extreme armoede – het BBP per hoofd van de bevolking komt nauwelijks boven de 500 USD. De grote steden, niet alleen de hoofdstad Conakry, brengen grote problemen met zich mee: slechte wegen, ontoereikend openbaar vervoer en een bijna afwezige infrastructuur op sociaal en medisch gebied. Het onderwijs kampt met een groot gebrek aan middelen (50% van de kinderen gaat niet naar school), er is rechtsonzekerheid en, nogmaals, ernstige vervuiling.

Zolang de lokale autoriteiten dit probleem niet serieus nemen, is de ontwikkeling van het land, waar de bevolking ongeduldig op wacht, onmogelijk. Maar deze autoriteiten zijn onderworpen aan economische en politieke machten van buiten die alleen

denken aan hun eigen belangen. Volgens Transparency International staat Guinee wereldwijd bekend als een zeer corrupt land. Desondanks investeren veel landen er zonder scrupules en op grote schaal, exploiteren ze de natuurlijke rijkdommen en laten ze de Afrikaanse jeugd over aan haar lot, zonder toekomstperspectief en gedoemd tot geweld of roekeloze emigratie. De Europese regeringen zijn volledig op de hoogte en hebben de middelen om de grote stroom migranten bij de wortels aan te pakken. Ze missen echter de politieke wil omdat Europese burgers niet bereid zijn de kosten te dragen van het verdedigen en respecteren van de waarden van rechtvaardigheid, waardigheid en solidariteit.

Internationale samenwerking

"Voorkomen is beter dan genezen." Hulpbehoevenden moet je opnemen en hopelijk gebeurt dit uit overtuiging en niet vanwege politieke berekening of een slecht collectief geweten. Maar door alleen actuele humanitaire problemen op te lossen, zonder iets te doen aan de ellende van potentiële migranten, blijft het drama van de immigratie bestaan. Preventie, echter, vereist eerlijke en doeltreffende internationale samenwerking op alle niveaus en van alle betrokkenen. Het is belangrijk voorrang te geven aan de basisbehoeften van Afrikanen: voeding, onderwijs, onderdak, medische zorg, kleding, enzovoort. Tegelijkertijd is aandacht nodig voor de sociaaleconomische ontwikkeling: toereikende energievoorziening, toename van de inter-Afrikaanse handel en concrete stappen naar een effectievere rechtsstaat. Zo kun je komen tot een samenleving die kan voorzien in werkgelegenheid, sociale integratie en stabiliteit voor de jeugd die nu grotendeels gedesorienteerd is en een onzekere toekomst tegemoet gaat.

Voor de Spaanse stripstekenaar El Roto roept de migratiecrisis een vraag op die ons allemaal aan het denken zou moeten zetten en aanspoeren tot handelen: "Hoe zal de plaats zijn waar ze vandaan komen, zodat ze blij zijn aan te komen waar ze aankomen...?"

José Luis Ferrer SJ

President van Globalmon

(inleiding: Eduard Kimman; vertaling: Wiggert Molenaar)

Frans Feyen
(1933 - 2018)

Frans ("Sus") werd geboren op 25 april 1933 te Niel (provincie Antwerpen). De Grieks-Latijnse humaniora volgde hij als intern op het Jezuïetencollege te Aalst. Op 7 september 1952 trad hij in het noviciaat te Drongen. Het was zijn wens om als missionaris naar India te gaan. Maar de Indiase overheid sloot haar grenzen voor westerse missionarissen. Naar Congo dan maar. In 1959 vertrok hij voor drie stagejaren, achtereenvolgens te Bukavu, Kisantu en Imbela. Waarna hij kon beginnen aan de theologie te Heverlee om in 1965 priester gewijd te worden.

In 1966 werd Frans benoemd tot rondtrekkend priester te Kambangu. Na zijn derde proefjaar in Drongen (1968-1969), kreeg hij de gelegenheid om zich eindelijk voor langere tijd op één plaats te vestigen, in de missie van Panzi: vier jaar als rondtrekkend priester, één jaar als leeraar, elf jaar als overste (tot 1984). Zestien jaren in het diepe zuiden van het bisdom Popokabaka. Daar heeft hij zijn praktische

aanleg laten gelden en onder andere de "fonie" geïnstalleerd, de radioverbinding, in een afgelegen streek, met de parochies en met Kinshasa.

In 1984 nam hij in Kinshasa de functies op van econoom van het huis, van vice-econoom van de provincie en, gedurende vijf jaren, van verantwoordelijke voor de aankopen op de missieprovincie SERVICCO. Ondertrussen bleef hij zorgen voor armen en gehandicapten.

In 2005 kwam hij terug naar België als econoom op het Xaveriuscollege te Borgelhout.

In 2007 had men hem nodig in Drongen als minister en econoom. In 2012 hielp hij mee om de verhuizing naar Heverlee te organiseren. Daar werd hij de rechterhand van de minister. Hij zorgde voor het vervoer van en naar ziekenhuizen, ging broodjes kopen op zondagmorgen enzovoort. Hij bood je zijn diensten aan als was hij je vriend. Tot de ziekte toesloeg, waaraan hij op 13 augustus is overleden.

Aloys Van Doren

(1928 - 2018)

Aloys Van Doren werd geboren in 1928 in Mortsel (Antwerpen). Hij volgde de Grieks-Latijnse humaniora in het Sint-Jozef-college te Turnhout en trad in te Drongen in 1949. Op het noviciaat volgden twee jaren Indisch juvenaat te Wépion. De verhoopte zending naar India ging echter niet door vanwege de tegenwerking van de hindoe-fundamentalistische overheid aldaar. Na zijn filosofie te Leuven deed hij een stage in het

college van Turnhout. In 1959 kon hij de theologie aanvatten en in 1962 werd hij priester gewijd.

In 1964 begon zijn loopbaan bij de Bonden van het Heilig Hart in het bisdom Brugge. Na het Tweede Vaticaanse Concilie werd ook deze beweging bij de tijd gebracht. Daarnaast besteedde hij zijn krachten aan omvorming van de residentie in Brugge tot het Jezuïetenhuis Inigo: een open huis waar ook ex-gevangenen een tijdelijke opvang konden vinden. Eigenhandig heeft Aloys kamers en gangen opgeknapt met kilometers behangselpapier. In 1985 werd hij benoemd tot directeur van Kerk en Wereld

voor Vlaanderen en tot overste te Mechelen om ook daar het interieur en de gemeenschap van het huis te renoveren. Zijn talenten bleven niet onopgemerkt en in 1995 werd hij naar Rome geroepen. Pater Generaal benoemde hem tot zijn afdgvaardigde voor het Apostolaat van het Gebed voor heel de wereld. Aloys heeft onnoemelijk veel gereisd. Na twaalf jaar, in 2007, kwam hij terug naar België om overste

te worden in het Jezuïetenhuis te Borgelhout. Hij maakte de verhuizing van deze gemeeniteit mee naar Boechout. Na een korte tijd verhuisde hij alweer, dit keer naar Heverlee (2015). Deze ooit zo energieke man was nu een mentaal afwezige man geworden. Een toestand die slechts kon doorbroken worden door een vleugje religieuze muziek. Op 14 augustus is hij ingeslapen om rust te vinden bij de Heer die hij zo trouw heeft gediend.

Jan Erkens

(1934 - 2018)

Jan Erkens werd te Antwerpen geboren op 14 mei 1934. Pas na zijn intrede in de Sociëteit in Drongen op 7 september 1952 begon hij hem de roeping tot missionaris te groeien. Na de twee jaren noviciaat volgden drie jaren juvenaat en drie jaren filosofie (Leuven en Heverlee). Voor zijn stage werd Jan naar Congo gezonden om te onderwijzen, één jaar in Bukavu en één

jaar in Imbela. Terug in België

voltooidde hij de studie van de klassieke talen en begon aan die van de theologie. Die leidde tot zijn priesterwijding (1966). Heeft die licentie in de Klassieke talen een praktisch nut gehad? Hij had het talent om een 'geleerde' te worden, niet de ambitie. Zijn jaren in Congo vallen uiteen in twee periodes. In de eerste was Jan voornamelijk leraar: in Kimwenza, Mbansa-Mboma, Kikwit, in de tweede vooral rondtrekkend missionaris en parochiepriester te Panzi, Kikwit en Kingunda. Hij gaf blijk van

een grote inzetbaarheid. Hij heeft zowat alles gedaan op de meest verschillende plaatsen. In 2009, na 43 jaar Congo, keerde hij terug naar Heverlee om de nodige zorgen te krijgen. Ja, hij kon heel verstooid zijn. Maar tevens was hij een boekenwurm met een fenomenaal geheugen. Wie zich stordig uitliet over de resultaten van sportwedstrijden werd door Jan meteen gecorrigeerd. Maar opvallend: Jan deed dit zonder enig superioriteitsgevoel. Hij kon zich niet herinneren ooit met iemand ruzie te hebben gemaakt. Hij was een vreedzaam, allicht omdat hij een diep gelijklijk en gelovig mens was. In Heverlee bleef hij zoals hij altijd was geweest, heel dienstbaar in de bibliotheek en in het archief. Maar na enige jaren kreeg Jan het motorisch steeds moeilijker. Het laatste jaar was hij bovendien aangetast door kanker. Op donderdag 1 november, Allerheiligen, heeft hij vredeig zijn leven teruggegeven aan zijn Schepper.

KUNST

Tot tranen toe bewogen

Het oudste Antwerpse portret van Alphonsus Rodriguez

Kort na de dood van Alphonsus Rodriguez gaven de Antwerpse jezuïeten opdracht aan Anton Wierix III om zijn portret te graveren. Het werd een diep-testudie.

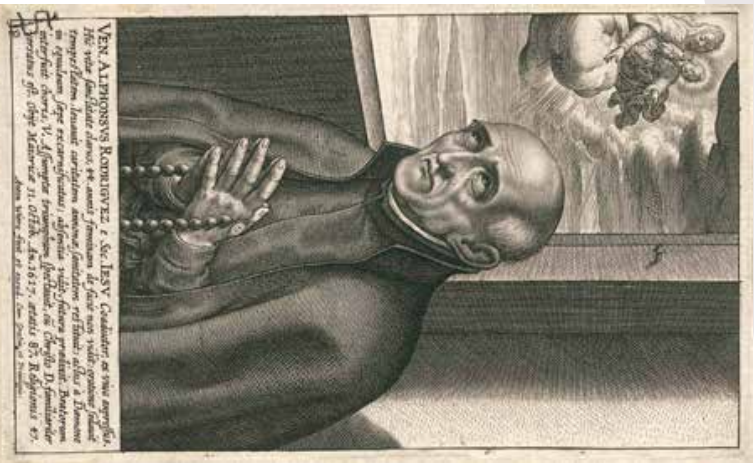
Broeder Alphonsus Rodriguez, geboren in het Spaanse Segovia in 1532, overleed in Palma de Majorca

op 31 oktober 1617, 84 jaar oud. Zijn roeping tot de orde was laat gekomen. Na zeven jaar huwelijk was zijn vrouw gestorven, in 1567, en daarna de laatste van hun drie kinderen. Ook zijn stoffenhandel begon slecht te lopen. In zijn nood zocht en vond hij God, die hem riep tot het gewijde leven bij de jezuïeten. Vanwege Alphonsus' gebrakke opleiding, zwakke gezondheid en gevorderde leeftijd, kreeg de provinciaal een negatief advies om hem toe te laten. Deze nam hem toch aan, als broeder, omdat hij zijn authentieke heiligheid zag. Na een kort noviciaat werd Alphonsus in 1571 naar het pas geopende College Montesión in Palma de Majorca gestuurd. In 1579 werd hij er portier en bleef dat tot 1615, tot zijn gezondheid het niet meer toeliet.

Wat maakte dat op zijn begrafenis niet alleen de paters en de leerlingen aanwezig waren, maar ook de onderkoning van Spanje, de bisschop, de adelaar van Majorca en een menigte armen en zieken? Broeder Alphonsus was 44 jaar lang een vader en een vriend geweest voor iedereen die zich meldde bij het college. Wanneer er gebeld werd, keek hij naar de deur en stelde zich voor dat het God zelf was die vroeg om binnengelaten te worden. Hij hielp de armen, gaf raad aan mensen met problemen, en geestelijke leiding aan degenen die verdieping zochten. Wie mensen zo ontving, zag na dag, jaar in, jaar uit, wordt zaliggesproken door de Heer en door die mensen zelf. Vrijwel onmiddellijk na zijn dood begon men dus een zaak voor zijn heiligverklaring, die overigens pas in 1888 met succes bekrond zou worden.

De jezuiteten in Antwerpen, meesters in propaganda, zetten zich ook in voor die zaak, zoals blijkt uit de verzameling antieke heiligenprentjes van de bollandisten in Brussel. De beste Antwerpse graveurs zijn aanwezig met een prent van de eerbiedwaardige Alphonsus Rodriguez: Cornelis Galie (1576-1650), Schelte à Bolswert (1586-1659) en Anton Wierix III (1596-1624). Laatste genoemde stierf jong, zeven jaar na Alphonsus, en liet slechts een klein oeuvre na, maar in zijn portret van de heilige broeder, met een wesprikkend Latijns onderschrift, heeft hij diens hele wezen gevat. Galie en Bolswert zouden het met minder succes kopiëren. In het onderschrift wordt Alphonsus geprezen om zijn intense gerichtheid op God en op de naaste. Het eindigt zo: "Hij zag het onzienbare, voorzegde de toekomst; in de koren der heiligen verkeerde hij, Maria's triomf in de hemel aanschouwde hij, met Christus de Heer ging hij vertrouwelijk om".

De familie Wierix had al ruim veertig jaar met de jezuiteten samengewerkt. Beroemd zijn hun illustraties bij een reeks Bijbelse meditaties (1593), die teruggingen op een project van sint Ignatius zelf. Ze waren dus goed bekend met de spiritualiteit van de jezuiteten. Dat blijkt ook uit het portret van Alphonsus Rodriguez. Anton Wierix had hem natuurlijk niet persoonlijk gekend en zal hebben gewerkt van een portret, waarvan het origineel zich nog bevindt in het College Montesion. De gravure is een spiegelbeeld van het schilderij, maar verder identiek, op één detail na: de tranen op het gezicht

van de broeder. Zoals Ignatius had Alphonsus de "gave van de tranen", die uitdrukking gaf aan zijn voortdurende, diepe ontroering bij het zien van God in alle dingen. Meer nog dan de gaven van profetie of visioenen, die hij ook bezat, was het die bewogenheid, die zijn dagelijks gebed doorgrond en hem volmaakt gevoelig maakte voor Gods heilige wil en diens meerdere glorie.

Marc Lindeijer SJ

Het is treffend dat broeder Alphonsus, die veertig jaar lang niet uit zijn portierstogte kwam, zijn naam heeft gegeven aan een dorp in Quebec, Canada. Hij zag namelijk ver, zoals onder andere blijkt uit zijn invloed op de scholastiek Pedro Claver, die heilig zou worden als missionaris in Colombia. De gemeente Saint-Alphonse-Rodriguez begon rond 1843 als een parochie, in de tijd dat de jezuiteten terugkwamen in Quebec. De eerste bewoners waren vooral leraren en Acadie's. Nu is het een populair toeristenoord met 38 meren, ideaal voor vissers en watersporters.

Kennismaking met Pascal Calu

Op 13 oktober legde de Vlaamse jezuïet Pascal Calu in Parijs zijn eerste geloften af als student in de Sociëteit van Jezus. Hij komt met een stevige academische vorming achter de rug en hij heeft ook al heel wat leren kennen van de internationale kant van onze Orde.

Pascal groeide op in Oostende, studeerde Germaanse letterkunde aan de KU Leuven in Kortrijk en in Leuven zelf, en rondde studie af met een proefschrift Nederlandse literatuur over een 17e eeuwse redelijke. Toen zijn proefschrift in het laatste jaar was ging hij werken voor het Vicariaat Vlaams Brabant en Mechelen, op het CCV, Centrum voor Christelijke Vorming. In die tijd gaf hij vorming christelijke spiritualiteit aan een overwegend ouderpubliek. Om wat te doen te hebben naast het proefschrift vertaalde hij het boek van pater James Martin: Spiritualiteit voor het echte leven, een pil van 465 bladzijden, in 2016 uitgegeven bij Averbode. De zorgvuldige lezing van het boek heeft hem naar eigen zeggen heel wat gegeven voor zijn persoonlijke ontwikkeling.

Pascal leerde de jezuiteten kennen via het Magis-programma, bij de voorbereiding van de Wereldjongerendagen van 2011. In die tijd kende hij de jezuiteten alleen nog maar uit het onderzoek voor zijn proefschrift, dus gegevens uit de 17e eeuw. Via de Loyola voettocht en de Wereldjongerendagen in Brazilië van 2013 kwam hij terecht in een GCL-groep van studenten uit Leuven. Bij deze activiteiten waren telkens jezuiteten betrokken. We laten hem verder zelf aan het woord.

Uruguay

Na mijn promotie wilde ik vrijwilligerswerk doen en dat bleek goed te kunnen via Inigo Frankrijk. Ik werd voor een jaar uitgezonden naar Uruguay. Daar was ik werkzaam als godsdienstleraar en als schoolpastor aan een college van de jezuiteten. Tegelijk was

ik actief in de armste wijk van de stad, waar ik met anderen deur aan deur huisbezoek deed met het Evangelie in de hand. Een zeer ingrijpende ervaring. Ik kon het pastorale werk op het college verbinden met het werk voor de armen, door de leerlingen uit de middenklasse te begeleiden bij projecten zoals huizen bouwen met de armen. In dat jaar hadden we dagelijkse Eucharistie met de vrijwilligers, om de twee weken geestelijke begeleiding, en regelmatig uitwisseling over wat we meemaakten. Het is een jaar dat mij intens gevormd heeft, en aldus goed heeft voorbereid op het noviciaat.

Noviciaat

De twee jaar noviciaat volgde ik in Birmingham, met novicen uit Nederland, Groot Britannië en Ierland. Het eerste jaar was vrij pittig omdat de omstandigheden nogal eens wisselden: enkele medenovicen die vertrokken en drie verschillende novicemeesters in een jaar tijd... Het tweede jaar was dan meer introspectie. Ik was aangenaam verrast door de onderlinge openheid en broederlijkheid: helemaal niet die afstandelijkheid waar jezuiteten vroeger van beschuldigd werden. Ook is er volop openheid naar de wereld, niet om de wereld te beleten, maar om die te verstaan.

Toekomst

Natuurlijk besef ik dat de Sociëteit in Vlaanderen en Nederland sterk vergrisd is. Maar in de bredere kerk om ons heen is dat niet anders. Al moet ik zeggen: ik heb in de paar maanden die ik op stage doorbracht in jezuïetenhuizen meer gehoord over ouderdomskwaaltes dan in mijn hele leven daarvoor. Maar we zijn lid van een wereldwijde orde, je moet niet alleen kijken naar ons en onze buurlanden. Oudere medebroeders hier moeten afscheid nemen van wat hun levenswerk was, en zien het overgaan in andere handen. Voor jonge jezuiteten is er gelukkig ruimte om open te staan voor de nieuwe noden die op ons afkomen. De studie van de filosofie die ik nu begonnen ben in Parijs zal me helpen om te onderscheiden waar het op aan komt.

Interview afgenomen door Jan Stuyt SJ

'VIER MOET BRANDEN'

Jubiläum bij 125 jaar overlijden (1893) Constant Lievens SJ
 Moorslede 6 oktober 2018
 Sint-Martinuskerk

Dit jaar is Constant Lievens SJ 125 jaar overleden in Leuven. Geboren werd hij in Moorslede (West-Vlaanderen) op 10 april 1856. Hij behoorde tot de 'wonderklas' in het Kleinseminarie te Roeselare. In zijn klas was ook Albrecht Rodenbach. Hugo Verriest is hun leraar retorica. Lievens trad in bij de jezuïeten na enkele jaren Grootsminarie te Brugge. Als hij vierthwintig is zal hij voorgoed naar India vertrekken. Hij zal zich het tot aantreken van de arme en uitgebuite bevolking in het gebied van Chotanagpur (Ranchi). Voor Lievens is mensenrechten verdeelden een evangelische opdracht. Hij wil daarbij onwetendheid en angst bij zijn mensen wegnemen. 'Sta op uw rechten' herhaalde hij telkens weer. Hij moet een uitstekend ruiter geweest zijn. Een anekdote vertelt hoe hij op een dag, belaagd door tegenstanders, hen weet af te schudden door via het venster op zijn paard te springen en spoorsslags te verdwijnen.

In dorpen aangekomen, aanhoorde hij telkens weer de klachten van de inwoners om hun rechtmatige mensenrechten te verdedigen. Ook op de structuren van een gemeenschap werkte hij; bracht catechisten bij elkaar, zorgde voor wijkkapellen, een centraal gelegen kerk en voor de nodige scholen. 'Vier moet branden' was zijn leuze. 'Zou je voor hen niet door een vuur lopen?' 'Alleen een mens van God kan het werk van God doen' wist hij. De avonden bracht hij in gebed door.

Hij zal tegenstand kennen. Niet iedereen waardeerde zijn strijd voor mensenrecht. Hij zal ervan worden beschuldigd mensen op te zetten tegen het Britse bewind maar wordt vrijgesproken.

Het vele werk, het tropische klimaat, de strijd tegen het onrecht, ondermijnen zijn gezondheid. Lievens krijgt TBC, komt uitgeput naar ons land terug en overlijdt te Leuven op 7 november 1893. Hij is dan 37 jaar. In 2001 wordt het proces tot zaligverklaring geopend. Het diocesane luik daarvan is nu afgesloten. Het dossier ervan is in Rome.

Op 6 oktober werd in de Sint Martinuskerk van Moorslede een Lievensjubileum (125 jaar overlijden) gevierd. De bisschop van Brugge, Lode Aerts, de regionale overste van de jezuïeten, Johan Verschueren, de plaatselijke geestelijkheid en Aurel Brys SJ, concelebreerden. Een talrijk publiek, Vlaams minister-president Geert Bourgeois en (plaatselijke) politici namen aan deze eucharistieviering deel. Het Crimmertingekoort zong en de zusters Ursulinen van Tildonk brachten al dansend op Indische wijze de gaven aan.

Het boek: 'Bevrijder van een volk' (Bart Geryl) werd voorgesteld en ten slotte werd het vernieuwde Lievensmuseum in de kerk ingewijd en geopend.

De viering was een gelegenheid om het proces tot zaligverklaring van Constant Lievens opnieuw in de aandacht te brengen. Tijdens de eucharistie op 6 oktober, werd het Gebed voor de zaligverklaring gebeden:

*'Heer onze God,
 Als missionaris trok pater Lievens naar India.
 Hij was er getuige van Jezus' bevrijdende boodschap
 bij arme mensen.*

*Hij luisterde naar hun noden
 en werkte met hen aan een betere toekomst.
 Zijn voorbeeld ontstak in hen het vurige verlangen
 om Jezus te leren kennen en volgen.*

Dit vuur blijft er branden in een jonge kerk.

*Wij bidden U:
 laat uw Geest het vuur zijn in ons bidden en werken
 voor uw Rijk.*

Zegen uw kerk in India en Vlaanderen.

*Vol vrouwen bidden wij U
 om de zaligverklaring van uw dienaar
 pater Constant Lievens.*

*Geef dat wij ons laten inspireren door zijn voorbeeld
 en mogen rekenen op zijn gebed.*

*We vragen het U door Christus onze Heer. Amen.
 Heilige Maria, Moeder Gods, bid voor ons.*

verslag: Walter Fabris SJ

De zusters Ursulinen van Tildonk

Adventstretraite 2018

DIGITALE RETRAITE

'Zie, Ik begin iets nieuws'

Op initiatief van het Platform Ignatiaanse spiritualiteit worden gedurende de advent en de 40-dagertijd via de website www.ignatiyaansbid-den.org digitale retraites aangeboden.

'Zie, Ik begin iets nieuws' is de titel van de adventstretraite 2018. De teksten zijn geschreven door pater Toon Sufrys sj: 'Onze wereld is onvol-maakt, onaf, niet liefdevol, vaak zondig. Deze retraite wil laten ontdekken dat God juist in deze chaotische wereld mens wordt om alles nieuw te maken.'

Als deelnemer krijg je een dagelijkse e-mail met Bijbeltekst en gebedssuggesties, geloofsimpulsen, citaten en tips over hoe bidden. Hiermee kan je bidden: thuis, in een kapel, in de trein, wachtend op de tram enz.

Met één druk op de knop kan je teksten uitprinten. Deze gratis retraite is geïnspireerd door de Ignatiaanse spiritualiteit.

Inschrijven?

Aanmelden om de mails te ontvangen doe je door je e-mailadres op te geven via de website www.ignatiyaansbiddenden.org

Na inschrijven kun je later ook iets van je ervaring uitschrijven in het gastenboek.

Wie deelnam aan de vorige digitale retraite, is automatisch ingeschreven. Uitschrijven is steeds mogelijk.

TERUGBLIK
Begin van je vooruitblik

Ignatiaanse retraite
27-30 december 2018

Wil je in deze vaak hectische periode tijd maken om terug te blikken op het voorbije jaar of op een voorbije periode? Wil je graag met hoofd én hart kijken en luisteren naar wat wezenlijk is in je leven?

Tussen Kerstmis en Nieuwjaar bieden we jou de stilte en de schoonheid van de abdij en haar omgeving aan om zowel individueel als samen met de groep stil te vallen. Ingrediënten van deze dagen zijn:

meditatie, korte filmpjes, uitwisseling in groep, stilte, creatieve werkvorm, gebedsmomenten, voor wie wil persoonlijke begeleiding...

We durven vertrouwen dat we door deze geestelijke oefeningen tot goede keuzes komen op de weg die voor ons ligt.

PRAKTISCH

Data:

Donderdag 27 december (10 uur) tot zondag 30 december (16 uur) 2018

Begeleiding:

mevr. Hilde Van Linden, stafmedewerker Platform Ignatiaanse spiritualiteit
mevr. Hilde Pex, Begeleider Geestelijke Oefeningen

Kosten:

€ 239,- (incl. overnachtingen in aparte kamer met sanitair, begeleiding, maaltijden)
Deze prijs mag voor niemand een belemmering zijn. Neem contact op bij vragen hieromtrent: Lakens (kussensloop, onderlaken, hoest voor een donsdedken) en handdoeken kun je zelf meebrengen. Je kunt ze ook ter plaatse huren: Lakens €8; handdoeken €7
Vermeld bij betaling: 'terugblik + je naam'
IBAN BE11 4478 6306 0148 - BIC KREDEBEBB
Bij inschrijven steeds het inschrijvingsformulier invullen (betalen zonder aanmelden is onvol-doende)

Plaats:

Oude Abdij Drongen, Drongenplein 26, B - 9031 Drongen (Gent)

Info en inschrijven:

Inschrijven voor 20 december via <https://www.oudeabdij.be/terugblik-retraite.html>
Info via activiteiten@oudeabdij.be of +32 9 226 52 26

BIDDEN MET KUNST EN SCHRIFT

Driedaagse Ignatiaanse retraite
3-6 januari 2019

De Bijbel, kunst in vele vormen en al wat ons omringt kunnen aanleiding zijn tot bidden. Tijdens deze dagen lezen wij in de Bijbel en brengen een gericht bezoek aan het Museum Schone Kunsten Gent. Vanuit deze input en de ervaring van stilte vinden wij bij onszelf een hedendaagse manier van bidden. 'Met potlood en papier' ontdekken en oefenen we een persoonlijke gebedsvorm.

Deze retraite is een herwerkte versie van de editie in januari 2018. Er zijn morgen- en avond-wijdingen.

Stilte en gesprek wisselen elkaar af (deze retraite is dus niet volledig in stilte).

Je logeert in een kamer met eigen badkamer.

PRAKTISCH

Data:

Donderdag 3 januari (11 uur) tot zondag 6 januari (10 uur) 2019

Met mogelijke uitbreiding tot zondag om 14 uur waarbij u kunt aansluiten bij het programma van Voedsel voor Onderweg.

Begeleiding:

Walter Fabri sj, stafmedewerker Oude Abdij Drongen

Kosten:

€ 235,- (incl. overnachtingen in aparte kamer met eigen sanitair, begeleiding, maaltijden, ingang tot het museum, bus tot aan het museum)
Deze prijs mag voor niemand een belemmering zijn. Neem contact op bij vragen hieromtrent. Vermeld bij betaling: 'bidden met kunst + je naam'

IBAN BE11 4478 6306 0148 - BIC KREDEBEBB
Bij inschrijven steeds het inschrijvingsformulier invullen (betalen zonder aanmelden is onvol-doende)

Plaats:

Oude Abdij Drongen, Drongenplein 26, B - 9031 Drongen

Als we de Persoon van Jezus
niet voor ogen hebben,
beter, in ons dragen en weten
dat Hij bij ons is iedere dag,
dan heeft de Sociëteit van Jezus
geen reden van bestaan.
De zending die wij samen delen
is de zending van Jezus
en we delen haar met ieder
die dezelfde uitnodiging
heeft ontvangen.

Arturo Sosa

Jezuïeten is een uitgave van de Nederlandse en de Vlaamse provincies van de Sociëteit van Jezus.

Het verschijnt viermaal per jaar en is bedoeld voor familieleden, vrienden, weldoeners en geïnteresseerden. Het blad is in principe gratis. Giften zijn altijd welkom, meer informatie hierover op pag. 2.